

ELIAMEP Briefing Notes

7/2011

Δεκέμβριος 2011

Η Ελληνική Κρίση από Δημοσιογραφική Σκοπιά

Δρ. Γιώργος Τζογόπουλος

Μεταδιδακτορικός Υπότροφος Ιδρύματος Μποδοσάκη, ΕΛΙΑΜΕΠ

Η οικονομική κρίση που πλήττει την Ελλάδα από το φθινόπωρο του 2009, έχει αποτελέσει πρόκληση για τα εγχώρια ΜΜΕ. Η πρόκληση αυτή σχετίζεται, πρώτα-πρώτα, με την ίδια τους την επιβίωση. Ιστορικές εφημερίδες, όπως για παράδειγμα η Απογευματινή, έχουν αναστείλει τη λειτουργία τους και άλλες όπως η Ελευθεροτυπία αντιμετωπίζουν σημαντικά προβλήματα, γεγονός που επιβεβαιώνεται από τις πρόσφατες απεργίες του προσωπικού της και τις συζητήσεις για υπαγωγή της στο άρθρο 99. Στο χώρο της τηλεόρασης η ΕΤ 1 θα σταματήσει σύντομα να εκπέμπει ενώ το ALTER δεν προβάλλει εδώ και λίγες βδομάδες το πρόγραμμά του. Η αβεβαιότητα για το μέλλον κυριαρχεί, ενώ λόγω του περιορισμού των εσόδων - ιδίως από τις διαφημίσεις - το μιντιακό τοπίο στη χώρα μας αναμένεται να μεταβληθεί ακόμα περισσότερο.

Παράλληλα με το αντίκτυπο της στη βιωσιμότητα αρκετών επιχειρήσεων ΜΜΕ, η οικονομική κρίση των τελευταίων δύο ετών έχει επηρεάσει και το καθημερινό έργο των δημοσιογράφων. Ο όρος «ρουτίνα» δεν έχει πλέον θέση στο λεξιλόγιό τους, καθώς καλούνται να καλύπτουν εξελίξεις, αδιανόητες πριν από τον Οκτώβριο του 2009. Θα μπορούσε κάποιος, άραγε, ακόμα και να φανταστεί ότι ένα άρθρο που θα αμφισβητούσε τη σταθερότητα του ευρώ θα δημοσιευόταν το 2007 ή το 2008; Αντίστοιχα, θα περίμενε ένας αναγνώστης να διαβάσει - την ίδια περίοδο - ρεπορτάζ στο οποίο θα γινόταν λόγος για πιθανότητα απομείωσης της αξίας των ελληνικών ομολόγων; Και, όμως, όλα αυτά είναι πια μέρος της δημόσιας ατζέντας. Οι δημοσιογράφοι χρειάζεται να κατανοούν και να εξηγούν αποτελεσματικά οικονομικές έννοιες άγνωστες για ένα μεγάλο τμήμα του ελληνικού πληθυσμού. Και, πάνω από όλα, μεταδίδοντας διάφορες πληροφορίες μέσα σε κλίμα ρευστότητας, έρχονται αντιμέτωποι με τον κίνδυνο του περαιτέρω «εκφοβισμού» της κοινής γνώμης για πιθανές μελλοντικές εξελίξεις.

Το θέμα το οποίο κυριαρχεί στην ειδησεογραφία και τις αναλύσεις όλων των ελληνικών ΜΜΕ είναι ο αντίκτυπος των μέτρων λιτότητας στην καθημερινή ζωή των πολιτών. Συγκεκριμένα, οι περικοπές σε μισθούς και συντάξεις και η διαρκής αύξηση των φόρων απασχολούν έντονα τους δημοσιογράφους, οι οποίοι προσπαθούν να σκιαγραφήσουν τις νέες οικονομικές συνθήκες που διαμορφώνονται για διάφορες ηλικιακές και εργασιακές ομάδες. Τον τελευταίο καιρό, για παράδειγμα, πολλά ρεπορτάζ έχουν πραγματοποιηθεί για τη δυσκολία που αντιμετωπίζουν αρκετοί Έλληνες να πληρώσουν το ειδικό τέλος ακινήτων, το οποίο αποφασίστηκε κατά τη διάρκεια της Διεθνούς Έκθεσης Θεσσαλονίκης του Σεπτεμβρίου. Αυξημένο, είναι, ακόμα το ενδιαφέρον των δημοσιογράφων για τις επιπτώσεις της ύφεσης στην απασχόληση και την εμπορική αγορά, με πιο πρόσφατο παράδειγμα τις μέρες των Χριστουγέννων, αλλά και για τον κίνδυνο απολύσεων στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα. Έτσι, λοιπόν, δεν λείπουν οι συνεχείς αναφορές σε συμπολίτες μας που είτε έχουν χάσει τη δουλειά τους λόγω της κρίσης είτε αδυνατούν να βρουν εργασία, στρεφόμενοι στην αναζήτηση λύσης στο εξωτερικό, όπως συμβαίνει κατά μείζονα λόγο με τους νέους.

Τα καθημερινά προβλήματα των Ελλήνων πολιτών αποτελούν, δικαιολογημένα, προτεραιότητα στην κάλυψη της κρίσης από τα εγχώρια ΜΜΕ. Από εκεί και πέρα, όμως, παρατηρούνται διαφοροποιήσεις στον τρόπο που οι δημοσιογράφοι αντιλαμβάνονται τη σημασία της για το μέλλον της Ελλάδας. Σε γενικές γραμμές, δύο είναι οι τάσεις που διαμορφώνονται. Από τη μία πλευρά, ακούγεται η φωνή όσων ενθαρρύνουν τις πολιτικές δυνάμεις της χώρας να συνεργαστούν και να υλοποιήσουν τις απαραίτητες μεταρρυθμίσεις ώστε η Ελλάδα να επανέλθει σε τροχιά ανάπτυξης και προόδου. Και από την άλλη, η φωνή όσων επενδύουν στη στείρα άρνηση και την εναντίωση σε οποιασδήποτε μορφής αλλαγή ξεφεύγει από τις αγκυλώσεις του παρελθόντος.

Καθώς η σημερινή κατάσταση είναι εξαιρετικά επίπονη λόγω των μέτρων λιτότητας, οι δημοσιογραφικές απόψεις που βλέπουν προς το μέλλον και θεωρούν την κρίση ευκαιρία για την Ελλάδα, δεν ηχούν ευχάριστα.

Η Ελληνική Κρίση από Δημοσιογραφική Σκοπιά _ Δρ. Γιώργος Τζογόπουλος

Αντίθετα, αυτές που βασίζονται σε άγωνα κριτική και καλούν την κοινή γνώμη σε διαρκή διαμαρτυρία, κερδίζουν έδαφος. Άλλωστε, σε συνθήκες ρευστότητας, ο λαϊκισμός θριαμβεύει και αυτός εκφράζεται εύκολα μέσα από αναλύσεις, κείμενα και ρεπορτάζ που κάνουν άλλοτε λόγο για «ξεπούλημα» της Ελλάδας και άλλοτε δαιμονοποιούν τους ξένους δανειστές, αξιολογώντας τους ως μοναδική πηγή του κακού για τη χώρα.

Οι δύο τάσεις που έχουν διαμορφωθεί στο χώρο της ελληνικής δημοσιογραφίας σχετικά με τις προοπτικές της χώρας για το μέλλον, δεν πρέπει να μας εκπλήσσουν καθώς, ουσιαστικά, αντικατοπτρίζουν το δημόσιο διάλογο στην ελληνική πολιτική σκηνή. Πριν από το Νοέμβριο του 2011, η αδυναμία συναίνεσης ήταν βασικό χαρακτηριστικό του, ενώ ακόμα και σήμερα εξακολουθούν να υπάρχουν φωνές που ναρκοθετούν το έργο της κυβέρνησης Παπαδήμου και συνεχίζουν να αντιτίθενται στα μέτρα εξυγίανσης της οικονομίας της χώρας, χωρίς να προτείνουν αξιόπιστη εναλλακτική. Όταν, λοιπόν, υπάρχει σύγκρουση απόψεων στον πολιτικό στίβο είναι απολύτως λογικό να γίνεται το ίδιο και σε αυτόν των ΜΜΕ. Την ίδια στιγμή, με δεδομένο πως τα μίντια είναι εταιρείες που έχουν στόχο την οικονομική τους επιβίωση, γίνεται αντιληπτό ότι η επιλογή λαϊκιστικών θεμάτων που αρέσουν στην κοινή γνώμη, εξασφαλίζουν θεωρητικά υψηλότερη θεαματικότητα και αναγνωσιμότητα.

Οπωσδήποτε, η ευρωπαϊκή κρίση χρέους δεν αφορά μόνον τη χώρα μας. Αυτό, ωστόσο, δε σημαίνει ότι η δική μας ευθύνη είναι μικρή ή πως δεν πρέπει να βάλουμε σε τάξη τα του οίκου μας, αλλάζοντας το μοντέλο ανάπτυξης που οδήγησε την Ελλάδα στη σημερινή κατάσταση. Οι δημοσιογράφοι, οι οποίοι κάνουν διαρκώς λόγο για απώλεια της εθνικής μας κυριαρχίας στην προσπάθειά τους να αμφισβητήσουν τη σημασία των απαραίτητων μεταρρυθμίσεων, μπορούν, ίσως, να μελετήσουν περισσότερο την ίδια τη φιλοσοφία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Θα είναι καλό, ταυτόχρονα, να εξηγήσουν στους Έλληνες πολίτες ποιες ακριβώς συνέπειες θα έχουμε σε περίπτωση που εγκαταλείψουμε το όχημα της ευρωζώνης, κάτι που έχουν, μέχρι στιγμής, αποφύγει να αναλύσουν. Ο ρόλος τους τους επόμενους δύσκολους μήνες θα είναι, ίσως, κρισιμότερος όσο ποτέ άλλοτε στο πρόσφατο παρελθόν.

Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ)

Βασ, Σοφίας 49, 10676 Αθήνα | Τηλ. +30 210 7257 110 | Fax +30 210 7257 114 | E-mail eliamep@eliamep.gr

Το ΕΛΙΑΜΕΠ δεν υιοθετεί ως ίδρυμα πολιτικές θέσεις. Καταβάλλει μάλιστα προσπάθεια να παρουσιάζονται στα πλαίσια των εκδηλώσεών του και στο μέτρο του δυνατού όλες οι υπάρχουσες απόψεις. Υπό το πρίσμα αυτό, οι αναλύσεις και οι γνώμες που δημοσιεύονται στις σειρές του θα πρέπει να αποδίδονται αποκλειστικά στους συγγραφείς και να μην θεωρείται ότι αντιπροσωπεύουν απαραίτητα τις απόψεις του Ιδρύματος.

Μάθετε περισσότερα για το έργο μας –

Επισκεφθείτε τον ιστότοπο www.eliamep.gr/en και το ιστολόγιό μας <http://blogs.eliamep.gr/en>

Αν επιθυμείτε να **διαγραφείτε** από τη λίστα παραληπτών στείλετε κενό μήνυμα στην ηλεκτρονική διεύθυνση unsubscribe@eliamep.gr